

SPOR YÖNETİCİLİĞİ BÖLÜMÜNDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGI DURUMLARININ BELİRLENMESİ

Çisem DEMİRDÖKEN^{1*}, Gamze DERYAHANOĞLU¹, Sibel KARAOĞLAN¹, Rifat CEYLAN¹

¹Hitit Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Çorum, Turkey

*Corresponding Author and ⁺Speaker: cisemunlu@hitit.edu.tr

Özet- Sosyal görünüş kaygısı, genel anlamda kişilerin bedenleriyle ilgili olumsuz beden imajının bir sonucudur. Bu çalışmanın amacı spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırma grubunu, toplam 274 (113 kadın ve 158 erkek) Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Spor Yöneticiliği bölümünde okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak; “Kişisel Bilgi Formu” ve “Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır. Araştırma verileri değerlendirildiğinde cinsiyet, yaş, öğretim, mezun olunan lise, sporda lisans durumu, spor yılı, rekreatif spor yapma durumu, ekonomik durum, anne ve baba eğitim durumu ile çalışma durumlarına göre sosyal görünüş kaygılarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sınıf düzeyinde ise 1. Sınıfların sosyal görünüş kaygılarının 4. Sınıflara anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının bazı değişkenlere göre anlamlı olarak farklılık göstermediği ve öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal görünüş kaygısı, öğrenci, spor yöneticiliği.

DETERMINATION OF SOCIAL APPEARANCE ANXIETY OF STUDENTS AT SPORT MANAGEMENT DEPARTMENT

Abstract- Social appearance anxiety is the result of negative body image related to the bodies of individuals in general. The aim of this study is to investigate the social appearance anxiety of students studying in sports management department according to some variables. The study group consisted of 274 (113 female and 158 male) students from the Department of Sports Management of the Faculty of Sports Sciences of Hitit University. Mann-Whitney U and Kruskal Wallis tests were used for data analysis. As data collection tools; “Personal Information Form” and “Social Appearance Anxiety Scale” were used. When the research data were evaluated, no significant difference was found in social appearance anxiety according to gender, age, education, high school graduated, bachelor's degree in sports, sports year, whether to do recreational sports, economic status, educational status of mother and father and working status. At the grade level, it was concluded that the social appearance anxiety of Grade 1 students was significantly higher than Grade 4 students. As a result, it was seen that social appearance anxiety of students did not show significant difference according to some variables and social anxiety levels of students were not high.

Keywords: social appearance anxiety, student, sport management.

1. GİRİŞ

Araştırmacılar, beden imgesini "kişinin kilosunun, şeklinin ve görünümünün içselleştirilmiş gösterimi" olarak tanımlamaktadırlar (Markham ve ark., 2005).Bireyler diğer insanlar üzerinde daha etkili bir izlenim bırakmak ve çekici görünmek için çabalamaktadırlar. Çoğu insan çekici bireylerle daha fazla iletişim kurmak istemektedir (Yosufi ve ark., 2009). Görünüşe verilen anlam ve görünüşle ilgili değerlendirmeler, içinde bulunulan zamana ve toplumun kültürüne göre değişebilmektedir (Özcan ve ark. 2013). Bireylerin görünüş kaygısı, başkaları üzerinde ne oranda etkili olduğunu anlamak için oldukça önemli olmaktadır (Seki ve Dilmaç, 2015). Sosyal kaygıya sahip insanlar olumsuz değerlendirmeler ve sosyal değerlendirme önyargılarından kaçınmak için çeşitli davranışlar göstermektedir (Carleton ve ark., 2007).

Sosyal görünüş kaygısının daha, kişinin fiziksel görünüşünün başkaları tarafından değerlendirildiği ve yoğun endişeye neden olduğu ergenlik döneminde ortaya çıktığı düşünülmektedir (Gümüş, 2000). Bireyin kendi görünümüyle ve ideal olan arasındaki uyumsuzluk ortaya çıktığında bunu kabullenmemesi ve kendi görünüşü hakkındaki olumsuz düşüncesi, bunun sonucu olarak bir kaygı yaşaması kişinin düşük benlik saygısına sahip olmasıyla açıklanabilir (Kılıç, 2015). Bu çalışmanın amacı spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının bazı değişkenlere göre incelemektir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Örneklemi

Çalışmanın örneklemini 2019-2020 eğitim-öğretim yılında Hitit Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi'ne devam eden 271 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların 158'i erkek, 113'ü kadındır. Örneklemi oluşturan öğrencilerin sayısı yapılan power (güç) analizi sonucu belirlenmiş, katılımcılar araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama araçları iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve ikinci bölümde ise "Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Öğrencilerin cinsiyet, yaş, sınıf, öğretim, mezun olduğu lise, sporda lisans, spor yılı, rekreatif spor, ekonomik durum, anne eğitim, baba eğitim ve çalışma durumunu belirlemek amacıyla hazırlanmıştır.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ): Sosyal Görünüş Kaygılarını ölçmek amacıyla Hart ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra Doğan (2010) tarafından Türkçe geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçek 16 maddeden oluşmaktadır. SGKÖ, 5'li Likert tipinde (1) Hiç Uygun Değil, (5) Tamamen Uygun şeklinde bir cevaplama anahtarına sahiptir. Ölçeğin birinci maddesi tersten kodlanmaktadır. Tek boyutlu olarak sosyal görünüş kaygısını ölçen SGKÖ'den alınan yüksek puanlar görünüş kaygısının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

2.3. Verilerin Analizi

SGKÖ'den elde edilen puanların normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek örneklem Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre dağılımın normal dağılımdan gelmediği görülmüştür. Verilerin analizinde non-parametrik testlerden Mann-Whitney U ve Kruskal Wallis testleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgilerine Göre Frekans ve Yüzdeler Dağılımları

Cinsiyet	n	%
Kadın	113	41,7
Erkek	158	58,3
Yaş	n	%
17-19 yaş	56	20,7
20-22 yaş	158	58,3
23 ve üzeri	57	21,0
Sınıf	n	%
1.Sınıf	53	19,6
2.Sınıf	90	33,2
3.Sınıf	70	25,8
4.Sınıf	58	21,4
Öğretim	n	%
Normal Öğretim	146	53,9
İkinci Öğretim	124	45,8
Mezun Olduğu Lise	n	%
Fen Lisesi	5	1,8
Anadolu Lisesi	111	41,0
Meslek Lisesi	82	30,3
İmam Hatip Lisesi	26	9,6
Diğer Lise	47	17,3
Sporda Lisans	n	%
Evet	157	57,9
Hayır	114	42,1
Spor Yılı	n	%
0-5 yıl	210	77,5
6-10 yıl	33	12,2
10 yıl ve üzeri	28	10,3
Rekreatif spor	n	%
Evet	191	70,5
Hayır	80	29,5
Ekonomik durum	n	%
Çok düşük	25	9,2
Düşük orta	186	68,6
Yüksek	53	19,6
Çok yüksek	7	2,6
Anne Eğitim	n	%
Okuryazar	42	15,5
İlköğretim	125	46,1
Ortaöğretim	55	20,3
Lise	46	17,0
Üniversite ve üzeri	3	1,1
Baba Eğitim	n	%

Okuryazar	12	4,4
İlköğretim	87	32,1
Ortaöğretim	76	28,0
Lise	74	27,3
Üniversite ve üzeri	22	8,1
Çalışma Durumu	n	%
Evet	68	25,1
Hayır	202	74,5

Tablo 2. Öğrencilerin Sosyal Görünüş Kaygısına Cinsiyete, Öğretim Durumuna, Lisanlı Spor Yapma Durumuna, Rekreatif Spora Katılım Durumu ve Çalışma Durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Ait Mann-Whitney U Testi Sonuçları

		Sosyal Görünüş Kaygısı			
		n	Ort.	U	P
Cinsiyet	Kadın	113	129,28	8167,500	,232
	Erkek	158	140,81		
Öğretim Durumu	Normal öğretim	146	131,65	8490,0000	,379
	İkinci öğretim	124	140,3		
Lisanlı Spor yapma Durumu	Evet	157	131,11	8181,0000	,228
	Hayır	114	142,74		
Rekreatif Spor	Evet	191	139,97	6881,500	,197
	Hayır	80	126,52		
Çalışma Durumu	Evet	68	139,38	6604,000	,635
	Hayır	202	134,19		

*P<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal görünüş kaygısının Cinsiyete, Öğretim Durumuna, Lisanlı Spor Yapma Durumuna, Rekreatif Spora Katılım Durumu ve Çalışma Durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmamasını test etmek için yapılan Mann-Whitney U testi yapılmıştır. Analiz sonucuna göre, katılımcıların sosyal görünüş kaygısı düzeyleri bu gruplarda farklılığın istatistiksel olarak %95 güven seviyesinde anlamlı olmadığı belirlenmiştir (p>0,05).

Tablo 3. Öğrencilerin Sosyal Görünüş Kaygısının Yaş, Sınıf, Mezun Olduğu Lise, Lisanslı Spor Yapma Yılı, Ekonomik Durumu, Anne eğitim Durumu ve Baba Eğitim durumuna Göre Farklılaşma Durumuna Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

		Sosyal Görünüş Kaygısı					
		n	Ort.	X²	sd	P	U-Test
Yaş	17-19 yaş	56	137,57	,443	2	,801	
	20-22 yaş	158	137,66				
	+23 yaş	57	129,87				
Sınıf	1.sınıf	53	137,70	14,377	3	,002*	1-4
	2.sınıf	90	139,08				
	3.sınıf	70	156,74				
	4.sınıf	58	104,64				

Mezun Olduğu Lise	Fen Lisesi	5	165,00	4,377	4	,357
	Anadolu Lisesi	11	135,30			
	Meslek Lisesi	82	133,08			
	İmam Hatip Lisesi	26	161,42			
	Diğer Lise	47	125,61			
Lisanslı Spor Yapma Yılı	0-5 yıl	21	137,76	,940	2	,625
	6-10 yıl	33	136,29			
	+10 yıl	28	122,48			
Ekonomik Durum	Çok düşük	25	142,18	,375	3	,945
	Düşük orta	18	136,63			
	Yüksek	53	131,75			
	Çok yüksek	7	129,36			
Anne Eğitim Durumu	Okuryazar	42	140,96	,993	4	,911
	İlköğretim	12	137,80			
	Ortaöğretim	5	129,15			
	Lise	46	136,47			
	Üniversite ve üzeri	3	109,83			
Baba Eğitim Durumu	Okuryazar	12	96,71	4,932	4	,294
	İlköğretim	87	132,17			
	Ortaöğretim	76	137,18			
	Lise	74	139,51			
	Üniversite ve üzeri	22	156,70			

*P<0,05

Araştırmaya katılan öğrencilerin ya, mezun olduğu lise, lisanslı spor yapma yılı, ekonomik durumu anne eğitim durumu ve baba eğitim durumuna göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucuna göre farklılığın istatistiksel olarak %95 güven seviyesinde anlamlı olmadığını belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin Sınıf düzeylerine göre farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını test etmek için yapılan Kruskal-Wallis testi sonucuna göre farklılığın istatistiksel olarak %95 güven seviyesinde anlamlı olduğu belirlenmiştir ($X^2=14,377$, $sd=3$, $p=,002$). Sınıfa göre farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U testi yapılmış, farklılığın 1. grup ile (Mean Rank=62,84) 4. grup (Mean Rank=49,75) arasında olduğu tespit edilmiştir.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Çalışmamızda cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamış iken Ümmet (2007) yapmış olduğu çalışmada, öğretmen adaylarının sosyal kaygı düzeylerinin cinsiyet rollerine göre de anlamlı düzeyde farklılaştığı ortaya koymuşlardır. Alemdağ (2013) araştırmasında erkek üniversite öğrencilerinin kız öğrencilere göre sosyal görünüş kaygısı açısından yüksek puanlara sahip oldukları belirtmiştir. Soylu ve ark. (2017) Katılımcıların

okul türü değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı düzeyleri açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Spor lisesinde okuyan öğrencilerin Anadolu ve Fen liselerinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek sosyal görünüş kaygısı düzeyine sahip oldukları tespit edilmiştir. Tekeli (2017) Baba eğitim düzeyine göre ele alındığı zaman, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin sosyal görünüş kaygısı ile yaşları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Fakat Telli ve Ünal (2016) üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygısının yaş değişkenine göre anlamlı olarak farklılık gösterdiği sonucuna varmıştır. Soylu ve ark. (2017) Araştırma kapsamında yer alan ergenlerin spor yapma/yapmama değişkenine göre sosyal görünüş kaygısı düzeyleri açısından gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu saptanmıştır. Spor yapan ergenlerin yapmayan ergenlere göre daha yüksek sosyal görünüş kaygısına sahip oldukları belirtmiştir. Tekeli (2017) Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adayları İle Diğer Öğretmen Adaylarının Sosyal Görünüş Kaygısı Ve Akademik Öz - Yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması isimli çalışmasında öğrenim görülen sınıf değişkenine göre ele alındığı zaman, araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının öğrenim görülen sınıf ve öğrenim görülen sınıf okul türü etkileşimine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Cinsiyet, yaş, öğretim, mezun olunan lise, sporda lisans durumu, spor yılı, rekreatif spor yapıp yapmama durumu, ekonomik durum, anne ve baba eğitim durumu ile çalışma durumlarına göre sosyal görünüş kaygılarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sınıf düzeyinde ise 1. Sınıfların sosyal görünüş kaygılarının 4. Sınıflara anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Sonuç olarak öğrencilerin sosyal görünüş kaygılarının bazı değişkenlere göre anlamlı olarak farklılık göstermediği ve öğrencilerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin yüksek olmadığı görülmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Carleton R, Nicholas- Collimore C, Kelsey- Asmundson J.G. (), ‘‘Social anxiety and fear of negative evaluation: Construct validity of the BFNE-II’’, Journal of Anxiety Disorders, 2007; 21, 1: 131–141.
- Gümüş AE. (2000). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Beden İmgelerinden Doyum Sosyal Kaygı Düzeyleri ile İlişkinin İncelenmesi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 33 (1), 99-108.
- Markham A, Thompson T, Bowling A. Determinants of body-image shame. Personality and Individual Differences, 2005; 38, 1529-1541.
- Özcan H, Subaşı B, Budak B, Çelik B, Gürel Ş.C, Yıldız M. Ergenlik ve Genç Yetişkinlik Dönemindeki Kadınlarda Benlik Saygısı, Sosyal Görünüş Kaygısı, Depresyon ve Anksiyete İlişkisi. Journal of Mood Disorders 2013;3(3):107-13.
- Seki T, Dilmaç B. Ergenlerin Sahip Oldukları Değerler ile Öznel İyi Oluş ve Sosyal Görünüş Kaygı Düzeyleri Arasındaki Yordayıcı İlişkiler: Bir Model Önerisi. Eğitim ve Bilim, 2015; 40: 179, 57-67.
- Soylu Y, Atik F, Öçalan M. Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Kırıkkale İli Örneği), Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi, 2017 ;1: 38-45.
- Ümmet D. Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Kaygının Cinsiyet Roller ve Aile Ortamı Bağlamında İncelenmesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2007.
- Tekeli ŞC. Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmeni Adayları İle Diğer Öğretmen Adaylarının Sosyal Görünüş Kaygısı Ve Akademik Öz - Yeterlik Düzeylerinin Karşılaştırılması, Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın, 2017.
- Telli E, Ünal Z. Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı: Bir Alan Araştırması, Mehmet Akif Ersoy Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2016; 8:15: 134-145.
- Yousefi B, Hassani Z, Shokri O. Reliability and Factor Validity of the 7-Item Social Physique Anxiety Scale (SPAS-7) among University Students in Iran. World Journal of Sport Sciences 2009;2:201-4.